

TEATRE, RELIGIÓ I SOCIETAT

V Encontre Internacional de Dramatúrgia de la Valldigna

Si acceptem que el teatre occidental naix a Grècia, assumim, segons diuen els historiadors, que va nàixer de la religió. I, més concretament, del culte a Dionís, tant en la forma de tragèdia com de comèdia.

A partir de ací, tanmateix, els camins del teatre han sigut molt diversos, dins i fora de les religions. Dins, perquè, a vegades, va estar ple de preguntes, com va ser precisament el cas de la tragèdia grega, mentres que, en altres, les va excloure, per tal com era l'expressió d'un dogma que contenia totes les respostes. I fora, perquè l'alliberament dels déus, la conquesta d'una consciència personal, ha sigut una de las línies més fecundes de tota la història del teatre.

Les relacions entre teatre i religió han sigut, en este sentit, ambigües, perquè la segona tan prompte va intentar fer del primer un instrument per a reprimir i conduir la imaginació dels espectadors, com, conscient de la dificultat d'aconseguir-ho, va optar per considerar-lo una manifestació perillosa, que obria les portes a les passions i als vicis.

En tot cas, i este seria un primer apartat del temari de l'Encontre de la Valldigna del 2004, la religió constituïx un material actiu en la història del teatre, on ha estat i està present com a expressió de les distintes realitats socials. Presència no sols temàtica sinó d'òbvia influència en la imatgeria dramàtica, en la manera d'entendre els personatges i d'articular la faula de bona part dels drames, declaren o no explícitament la seua filiació religiosa. No debades la *cultura religiosa* continua sent l'arrel de molts comportaments en societats en què ha minvat el nombre dels creients declarats.

El tema oferix, tanmateix, una segona cara que hui té especial interés. No perquè siga nova, sinó perquè tenim una consciència més gran de la seua existència i gravetat. Ens referim a determinats corrents integristes, en el si de totes les religions, que han fet del seu extremisme dogmàtic un argument de l'acció política. Corrents que, lògicament, tenen necessitat d'una cultura congruent, de una percepció del món i de la història que done sentit als seus postulats. En la seua exigència, el control de l'art i, en el nostre cas, del teatre, és una tasca important, bé prohibint-lo, siga –com en los vells temps– assignant-li una funció de propaganda.

Així, en el mal anomenat *xoc de civilitzacions*, o, dit amb més realisme, en la nova estratègia nord-americana per a justificar la seua ocupació de l'islam del petroli, s'emfatitza i generalitza una incompatibilitat cultural, sobre la qual el teatre àrab del darrer segle té molt a dir. Com, paral·lelament, es fa la mateixa operació –encara que, en este cas, dins d'un discurs polític que no es podria identificar amb l'imperialisme tradicional– des dels interessos estratègics

d'alguns països àrabs, com podia ser l'exemple de Sadam Hussein invocant inesperadament la causa d'Al·là en la Guerra del Golf per a atraure's la solidaritat de tot l'islam, o, ara mateix, el que fa l'Aràbia Saudita a favor de la difusió internacional de l'integrisme wahabita.

Molt greu seria, per al futur del teatre, que eixe conflicte, en part real, en part estimulat pels interessos polítics, no fóra present d'alguna manera en els escenaris. Descobrix, entre altres coses, la realitat social que la política generalment simplifica. Per això, necessàriament, haurà de passar també pel nostre Encontre, en el qual, com en anys anteriors, participaran, a banda de les que vénen d'altres continents, persones de les riberes nord i sud del Mediterrani.

En última instància, el teatre naix de la distorsió, de la percepció d'un desacord. La imatge d'un teatre simplement destinat a propagar les veritats de qualsevol religió, escenificant el seu catecisme, inclou un poc de puerilitat i fins i tot de contradicció. Si tenim la veritat i hi vivim feliços, no pareix que el teatre siga –malgrat que ho haja intentat a voltes– el mitjà adequat per a reafirmar-ho. Les religions han establert molts altres llenguatges, sempre més asserenats i estàtics, amb imatgeries i litúrgies idònies, gens subjectes als canvis, preguntes i perplexitats, d'on brolla la necessitat del teatre. En el mateix fet de *representar* hi ha una primera manifestació de rebel·lia que, no debades, va dur els integristes a prohibir-lo invocant la idolatria. Com si, en compte de confiar-nos a la providència –que ha tingut molts noms distints– volguérem escoltar i veure les víctimes i els botxins, els feliços i els infeliços, atribuïnt als éssers humans el paper que no els dóna l'orde del cel, siguen déus o raons d'estat qui el tinguen.

Eixe és el món on voldria indagar el ja V Encontre Internacional de Dramatúrgia de la Valldigna.

José Monleón

Nel Diago

V ENCONTRE INTERNACIONAL DE DRAMATÚRGIA DE LA VALLDIGNA- 2004 Λ ΕΝCΟΝΤΡΕ ΙΝΤΕΡΝΑCΙΟΝΑΛ ΔΕ ΔΡΑΜΑΤÚΡΓΙΑ ΔΕ ΤΑ ΒΑΛΛΔΙΓΝΑ- 2004

TEATRE, RELIGIÓ I SOCIETAT

Del 21 al 26 de juny a l'ESAD: Laboratori Teatral: "L'escriptura de l'actor en l'espai".

DIUMENGE 27, DILLUNS 28, DIMARTS 29 DE JUNY DE 2004

Lloc de realització: ESAD (Escola Superior d'Art Dramàtic)València – MONESTIR DE SANTA MARIA DE LA VALLDIGNA (Simat de la Valldigna).

Direcció de l'Encontre: Nel Diago, José Monleón

Participants:

Muhsin Al-Ramli (Iraq), **Pedro Álvarez Osorio** (Sevilla), **Yana Elsa Brugal** (Cuba), **Chema Cardena** (València), **Marta Galán** (Barcelona), **Felipe Galván** (Mèxic), **Rodrigo García** (Madrid), **Guillermo Heras** (Madrid), **Hadi Kurich** (Ex-Iugoslàvia), **Yiannis Lamdas Lymtsuiulis** (Grècia), **Patricia Pardo** (València), **Íñigo Ramirez de Aro** (Madrid), **Waleed Saleh** (Iraq), **Josep Lluís Sirera** (València), **Manuel Vilanova** (Castelló).

Edició de les ponències:

Direcció Juan V. Martínez Luciano

Coordinació:

Fabiola Serra Pellicer

PROGRAMA :

LABORATORI TEATRAL: "L'ESCRITURA DE L'ACTOR EN L'ESPAI"

- Del 21 al 26 a l'ESAD, Camí de Vera, 29 -València, impartit per Guillermo Heras. Dirigit a actors, directors de escena, ballarins i coreògrafs. A partir del text de Heiner Müller, "Ribera despojado. Medea Material. Paisaje con Argonautas", es desenrotllaran al llarg de diferents sessions de treball una sèrie d'estratègies escèniques estretament relacionades amb la idea d'una escena mestissa entre paraula i imatge, en què el fet interdisciplinari ocupa un lloc destacat.

ACTES DE PRESENTACIÓ DE L'ENCONTRE

- Diumenge 27 a les 10:30h. Presentació de l'Encontre al saló d'actes de l'ESAD
- Diumenge 27 de 13h. a 14:00h.: Mostra del treball del Laboratori Teatral. ESAD (Escola Superior d'Art Dramàtic) - València.
- Diumenge 27 a les 20:00h. Presentació de la publicació del IV Encontre al Monestir de Santa Maria de la Valldigna (Simat de la Valldigna).

DEBATS TEÒRICS

- Diumenge 27 de 11h. a 13:00h.: ESAD (Escola Superior d'Art Dramàtic) - València.
- Dilluns 28 de 10:00 a 14:00h. i de 17.00 a 20:00 h: TANO MONESTIR - Aigües Vives.
- Dimarts 29 de 10:00h. a 14:00h.: MONESTIR DE SANTA MARIA DE LA VALLDIGNA (Simat de la Valldigna).

REPRESENTACIONS TEATRALS

- Diumenge 27 a les 22:30h. MONESTIR DE SANTA MARIA DE LA VALLDIGNA **COM UN BLUES** de Taranna Teatre. Autor: Yiannis Lamdas Lymtsuiulis. Direcció: Amparo Urieta. Coproducció de la Mancomunitat de la Valldigna - Fundació Jaume II El Just - Teatres de la Generalitat Valenciana - Palau d'Altea. Col·labora la Universitat de València.
- Dilluns 28 a les 22:30h. MONESTIR DE SANTA MARIA DE LA VALLDIGNA **A PEDAZOS** de Copia Izquierda. Autora: Patricia Pardo. Direcció: Eva Zapico.

Telèfon de informació: Casa de la Cultura Tavernes de la Valldigna: **96 2836055.** (de 10:00 a 14:00h.)

MANCOMUNITAT DE LA VALLDIGNA - TEATRES DE LA GENERALITAT VALENCIANA
FUNDACIÓ JAUME II EL JUST - ESAD - I ITM - UNIVERSITAT DE VALÈNCIA.

V ENCONTRE INTERNACIONAL DE DRAMATÚRGIA DE LA VALLDIGNA- 2004

TEATRE, RELIGIÓ I SOCIETAT

DIUMENGE 27

- 10:30h. Presentació de l'Encontre al Saló d'Actes de l'ESAD
- 11:00-12:45h. Ponències:
José Monleón: *Teatro occidental e identidad islámica*
Waleed Saleh: *Teatro árabe y sensibilidad religiosa*
Muhsim Al-Ramli: *El teatro iraquí entre dos religiones y ocupaciones*
- 13:00-14:00h. Mostra del treball del Laboratori Teatral
- 17:00h. Eixida cap a La Valldigna
- 20:00h. Presentació de la Publicació del IV Encontre, *Teatro, utopía y revolución*, al Monestir de Santa Maria de la Valldigna (Simat de la Valldigna).
- 22:30h. Estrena de **COM UN BLUES** de Yiannis Lamdas Lymtsiulis. Monestir de Santa Maria de la Valldigna (Simat de la Valldigna).

DILLUNS 28 (TANO MONESTIR D'AIGÜES VIVES)

- 10:00-11:45h. Ponències:
Pedro Álvarez Osorio: *Dramas del encuentro cultural y religioso: la función política de los integrismos*
Hadi Kurich,: *Los ateos conversos*
Guillermo Heras: *Mito y Rito, incógnitas para un teatro del futuro*
- 12:15-14:00h. Ponències:
Chema Cardaña: *El teatro sagrado*
Patricia Pardo: *La religión del cuerpo*
Marta Galán: *San Pancracio, quiero ser famosa y millonaria*
- 17:00-18:15h Ponències:
Manuel Vilanova: *La religión como fuente de inspiración*
Sirera, Josep Lluís: *Teatro religioso e identidad colectiva: los "miracles de Sant Vicent"*
- 18:30-19:45h Ponències:
Felipe Galván: *El México religioso en escena*
Yana Elsa Brugal: *Presencia de la religiosidad afrodescendiente en el teatro cubano contemporáneo*
- 22:30h. Representació de **A PEDAZOS** de Patricia Pardo. Monestir de Santa Maria de la Valldigna (Simat de la Valldigna).

DIMARTS 29 (MONESTIR DE SANTA MARIA DE LA VALLDIGNA)

- 10:30-11:45h Ponències
Yiannis Lamdas: *El derribo de lo razonable*
Íñigo Ramírez de Haro: *Teatro a hostias*
- 12:00-13:15h. Ponències
Rodrigo García: *Nike, ten piedad de nosotros*
Nel Diago: *Hijos de un dios menor*
- 13:30h. Conclusions